

Een effectieve combinatie van stijlvol en decadent

TJITSKE REIDINGA EN MARK RIETMAN IN 'DANGEROUS LIAISONS'. FOTO RAYMOND VAN OLPHEN

Van HANNY ALKEMA

theater

Dangerous Liaisons

BosTheaterproducties

Het begint met een onschuldig ogend dansje, waarin iedereen zich voegt naar de pijpen van een (ondeugend de zaal in knipogende) Marquise de Merteuil. Het eindigt met de guillotine. Zou 'Dangerous Liaisons' nog zo gevaarlijk zijn?

Eind achttiende eeuw was Choderlos de Laclos' briefroman 'Les liaisons dangereuses' een sensatie. Gezien de vele toneel- en filmversies (Roger Vadim, Heiner Müller, Christopher Hampton, Stephen Frears) blijven de intriges, wraak- en seksuele affaires in de hogere kringen tot de verbeelding spreken. Leedvermaak om de arrogantie die ten slotte ten val komt, speelt daar vast in mee.

Schokken doet het niet meer. Misschien zijn we te cynisch geworden. Alhoewel. #MeToo laat het misbruik door bevoorrechten dichtbij komen.

Seksuele toespelingen

Daar wil regisseuse Nina Spijkers het in haar voorstelling over hebben. Niet door het stuk naar de eigen tijd te vertalen, zoals Vadim deed, maar door de mechanismen en onderlinge machtsrelaties bloot te leggen. Spijkers hanteert daartoe de vertaling/bewerking van Marcel Otten, eerder al door Nationale Toneel gebruikt. Mooi is hoe die tekst, mede gebaseerd op Hampton en Heiner Müller, de historische context in het taalgebruik bewaart, geen onvertogen woord bevat en toch barst van de seksuele toespelingen.

Die combinatie van stijlvol en decadent is effectief. Zeker in de scènes waar de fraaie volzinnen van een doorgewinterde Vicomte de Valmont haaks staan op de brute minachting waarmee hij een naïef jong meisje neemt. Hoe lastig verweer dan kan zijn, krijgt daar vorm.

Niet altijd zet Spijkers zulke heldere punten. Soms lijken de teneur van het stuk en haar bedoeling te botsen. Het perfide gemanipuleer van beide hoofdpersonen, Merteuil en Valmont, is kennelijk moeilijk te vangen in universele beelden.

Kostuumgrap

Waarom bijvoorbeeld loopt Valmont eerst in korte broek met kniekousen

en later opeens in pantalon? Omdat hij pas volwassen wordt als hij de liefde ontdekt? Die kostuumgrap strookt niet met zijn gedistingeerde reputatie.

Spijtig is ook, dat de onbedoelde verliefdheid amper spanning oproept door een wat bleekjes blijvende uitverkorene (Judith Noyons) en dat een zinderende chemie tussen het koppel-in-verraad ontbreekt.

Toch laat Spijkers die twee, Tjitske Reidinga (valse Merteuil) en Mark Rietman (ironische Valmont), schitteren door een heel precies (lees: wreed) geënceneerde afwisseling van aantrekken en afstoten.

Subtiel lonkt de vormgeving naar voorheen: een staande tl-buizenlamp als klassieke zuil, een pruikloze Merteuil op het eind à la Marie Antoinette op het schavot. Daarin fungeert Spijkers' versie wel als spiegel van een moreel gedegeneerde tijd, zoals De Laclos het ooit bedoeld had.

t/m 20 juni bostheaterproducties.nl

Soms lijken de teneur van het stuk en regisseur Spijkers' bedoeling te botsen
